

Dvě nebezpečí: utonutí a shoření. Okultní zajetí

Rudolf Steiner

Esoterní hodina, Hannover, 5. března 1911

Průpověď dne: neděle.

Při rosikruciánském školení dostává žák dvě průpovědi na podporu svého meditování. Tyto průpovědi znějí:

*Střež se ve svém esoterním úsilí před utonutím.
Střež se před shořením u ohně svého vlastního Já.*

Pro směřování do duchovního světa existují dvě cesty: cesta ven a cesta dovnitř.

Vše kolem nás je jako závoj, jako plášť [rozprostřený] před duchem, který musíme prorazit, abychom dospěli k duchu nacházejícímu se za ním. Avšak jakým směrem? Ze všech stran, nahoře, dole, vpředu, vzadu, vpravo i vlevo nás obklopuje tento plášť.

A dovnitř - vše, co prožíváme v podobě radostí, bolestí atd., je jako závoj, jako mlha, která v nás zastírá ducha, a je to týž duch, jakého najdeme, prorazíme-li vnější plášť.

Aby se lidstvo mohlo vyvíjet dále a dospět k duchu, objevují se vždy čas od času lidé, kteří jsou pokročilejší, než to momentální vývoj lidstva připouští, a kteří mají za úkol poskytovat sdělení o stavech vývoje lidstva sahajících daleko do budoucnosti. Takové pokročilé bytosti musí existovat, aby vedly lidi dál. Jedním z těchto lidí byl i pisatel *Apokalypsy*, Jan. Když chtěl napsat zjevení budoucnosti, řekl si: Budu-li tuto knihu psát na základě veškerého prostředí, v němž nyní a tady žiji, bude ovlivněna egem*, které je v mém těle, mnou,

---

* V něm. orig. *Selbst*. (Pozn. překl.)

který jsem vázán na všechno kolem sebe i v sobě. Musím se od toho všeho osvobodit. Musel se postavit jakoby na skálu, která mu posloužila jako pevný základ, na níž nezavrával a nebyl ovlivněn ničím, co se kolem něj a v něm zmítalo. A v duchu se přenesl k večeru 30. září roku 395 na ostrov Patmos při západu slunce, kdy už slunce zmizelo za obzorem, jeho působení však bylo ještě citelné, a kdy se objevily hvězdy a měsíc. A na západní obloze bylo [vidět] souhvězdí Panny, ozářené jasem zapadajícího slunce; a pod ní, u jejích nohou, byl měsíc. Tento obraz je reprodukován na jedné z pečetí: panna se zářícím sluncem, s měsícem u nohou.* - Tak jsou všechny tyto pečete získány z hlubokých mystických souvislostí.

V tomto směru Jan prorazil plášť, který nás obklopuje - ve směru souhvězdí Panny. Takových souhvězdí je dvanáct. Sedm z nich jsou dobrá - ta, jež jsou reprodukována na pečetích; zbývajících pět je více či méně nebezpečných.

Tak jako si Jan vyvolil zcela konkrétní bod v čase a prostoru, aby se úplně odpoutal od sebe samého i od všeho časového, musí i rosikruciánský žák sám v sobě najít pevný základ, vydobýt si ho v sobě. A to se děje nejlépe tím, že na sebe necháme působit theosofické nauky.

Posloucháním theosofických myšlenek se rozšiřuje naše astrální tělo a tím pak i tělo éterné. Takový je účinek na každého, kdo slyší něco o theosofii. Je však rozdílný v případě toho, kdo inklinuje k theosofii, a těch, kdo k ní sklon nemají. Ti první cítí rozšíření éterného těla a toto rozšíření naplňují teosofickými naukami, jakmile je přijímají. Ti druzí cítí v důsledku rozšíření v éterném těle prázdnotu, protože tyto myšlenky nepřijímají a rozšíření proto nevyplňují. A pak z této prázdnoty vzniká pochybovačnost, skepticismus. U těch prvních je to však jako rozlítí se do vesmíru, které nesmí nechat zajít příliš daleko. Mají pak pocit prázdna, pocit cizoty v těchto dálavách, jako ryba, která je vytažena z vody a ve vzduchu nemůže žít, protože se svými orgány dosud nepřizpůsobila tomuto změněnému živlu. Když se tomu theosof poddá a stále dál si rozšiřuje své astrální tělo, pak se v

---

* Viz poznámku na str. 97. (Pozn. edit.)

tomto nezvyklém a neznámém [prostředí] ztratí. Tu se člověk musí mít na pozoru před tím, aby neutonul. Toho lze dosáhnout tím, že člověk s vážností studuje theosofii, přijímá ji a dopracovává se k ní, pojímá ji citem, nejen myšlením a vůlí, nýbrž citem ji zcela proniká. To je možné jen s velkou vážností. Člověk v sobě musí získat pevnou oporu - jako Jan, když chtěl psát *Apokalypsu* a v duchu se přenesl do onoho večera 30. září roku 395 na ostrov Patmos v čase západu slunce.

Astronomicky lze toto postavení hvězd - Slunce, Panna, Měsíc - onoho večera ověřit a také bylo ověřeno. Materialistická věda z toho ovšem vyvozuje závěr, že *Apokalypsa* byla napsána právě tehdy. A pak se řekne: věda to zjistila. Takto věda zjišťuje!

Na cestě do nitra najde člověk všechno, co v něm žije v podobě radostí a strastí, bolestí a libostí. Avšak to vše je jen to, co se pojí k našemu nižšímu pomíjivému Já. Celý tento svět žádostí nás obklopuje jako mlha, jež nám zastírá duchovní svět. Brání nám, abychom ducha viděli a uvědomovali si ho. Musíme ji protrhnout a dospět k duchu. Jsou síly, jež pronikají k esoterním žákům, aby tuto mlhu učinily ještě hustší. Tato mlha bude stále hustší, nevzepřeme-li se tomu. Musíme ji spálit, abychom sami nezahynuli v ohni svých žádostí. Nepřemůžeme-li tuto mlhu, nevzepřeme-li se jejímu stále silnějšímu houstnutí způsobovanému luciferskými a ahrimanskými silami, staneme se - jak se to nazývá v okultních souvislostech - zajatci. V dnešní době tak skutečně existují lidé, již do svého bytí vstupují s velkými vlohami, velmi rychle dosáhnou jistých stupňů, potom však jsou odporujícími mocnostmi zcela zahaleni do takovéto mlhy, takže nemůžou ven. To se nazývá „okultním zajetím“.

Vše, co představuje svět našich žádostí, je egoismus. A jen hlubokou pokorou můžeme tento egoismus přemoci. Jaká je to myšlenka, která nás může vést k přemožení egoismu? Je to myšlenka, kterou jsme již probírali včera v exoterní přednášce, myšlenka, že jsme zabili Krista. Jsme vražedníci, ano, to jsme. Tuto skutečnost můžeme proměnit, ale jen tím, že v sobě učiníme pravdou, že v sobě oživíme Pavlova slova: „Ne já, ale Kristus ve mně.“ Nemáme

v sobě zabít božství egoismem, svými žádostmi atd., nýbrž máme v sobě nechat žít Krista. S děsuplnou vážností se musíme pustit do toho, abychom v sobě tento snadný a přece tak obtížný úkol splnili.

Povstali jsme z božství. To je vyjádřeno v rosikruciánské průpovědi: *Ex Deo nascimur*. Máme na sebe vzít všechno utrpení, ochotně a trpělivě, s myšlenkou na to, že jsme zabili Krista; máme se mu zcela oddat, v něm zemřít: *In Christo morimur*. Pak se skrze Ducha Svatého znovuzrodíme, znovu procitneme: *Per Spiritum Sanctum reviviscimus*.

Exoterně zní tato průpověď jinak než esoterně. Nicméně tato rozdílnost spočívá jen v jednom slově, které se vynechává. Zatímco my toto slovo vypouštíme, zatímco je v uctivé bázni vůči tomu, co vyjadřuje, nevyslovujeme, směřuje náš cit k tomu, co tu ve zbožné úctě zůstává nevysloveno.

Exoterně:

Ex Deo nascimur
In Christo morimur
Per Spiritum Sanctum reviviscimus

Esoterně:

Ex Deo nascimur
In ----- morimur
Per Spiritum Sanctum reviviscimus

A zde je vyjádřeno to, jak člověk povstal z ducha, jak byl původně v duchu obsažen:

V duchu spočíval zárodek mého těla ...
V mém těle spočívá zárodek ducha ...

GA 266/II